

tribuna | PERE PONS. Periodista

Conquerir París

L'autor recorda la història de Joseph Pujol, «Le Pedoman», l'home que va revolucionar París amb l'harmonia de les seves ventositats i reivindica altres artistes catalans que també fan que el públic francès es rendeixi als seus peus

Acabo de retrobar un d'aquells vells llibres que en qualsevol país amb l'atenció per la cultura a serveis mínims –ni tan sols a ple rendiment– s'hauria anat reeditant cada tant. El seu títol, *El pedómano*, i l'edició de què jo dispo està datada l'11 de febrer de 1970 a càrrec d'Ediciones Alfaguara de Madrid. Ignoro si després d'un primer llançament de 2.500 exemplars es van arribar a fer més edicions i si existeix traduït en qualsevol altra llengua peninsular –català, èuscar, gal·lec o portuguès–. Els cercadors d'internet juntament amb les meves discretes nocions de submarinisme virtual no han donat resultats satisfactoris.

Signat per Jean Nohan i François Caradec, biògrafs i cronistes culturals de la França de principis de segle XX, el seu estudi, investigació i tractament al voltant de la vida i obra de l'home que va revolucionar el món de l'espectacle a París amb l'harmonia, la melòdia i la sonoritat dels seus pets és senzillament sensacional. Nascut a Marsella l'any 1857, Joseph Pujol –a qui més tard el món sencer coneixeria com *Le Pedoman*– era el fill primogènit del Francesc i la Rosa, dos catalans que ben joves van instal·lar-se a la ciutat francesa on creien –i no anaven errats– que les seves inquietuds podrien tenir millor acollida. Segons explica en el llibre el seu nét, Louis Pujol –fill gran de *Le Pedoman*–, «el meu avi era picapedrer i escultor; molt preuat pel seu treball, va donar a la ciutat de Marsella algunes de les seves obres mestres, i encara avui poden veure's, exposades al Museu de Belles Arts (Palais Longchamp), diverses columnes salomòniques que són seves». Aquesta inclinació per l'art va ser heretada pel gran dels cinc germans de la família Pujol, però a diferència del seu procreador, de la seva obra no n'ha pogut quedar més testimoni que les crò-

L'actor Sergi López durant el monòleg *Non Solum* amb què triomfa als escenaris de París i que estarà en cartell fins el 3 de març. /EL PUNT

niques de societat i espectacles dels seus anys de glòria, i aquest llibre del qual jo tinc la traducció castellana d'Ana Cela i que es va editar originalment a França l'any 1967. Una magnífica aproximació al personatge i a la seva època on s'explica al detall el seu incontestable èxit artístic, la seva consagració com a espectacle estrella al legendari Moulin Rouge –fundat per l'empresari català Josep Oller– i les extraordinàries repercussions del seu singular art en el món de la ciència i també de la justícia.

Les facultats de Joseph Pujol per manipular els gasos de l'intestí al seu caprici i donar-los sortida amb més o menys intensitat, velocitat i volum el convertien en un ésser absolutament privilegiat. Explica el llibre i relaten les cròniques que les habilitats de *Le Pedoman* amb la conducció d'aire expel·lit pel seu esfínter li permetia entonar cançons de moda, i era un dels números més reclamats la seva interpretació de l'himne francès, la popular *La Marsellesa*. Però també aconseguia l'ovació unànime de la concurrència quan parodiava la sonoritat dels pets de personatges o situacions com, per ex-

emple, el pet de la noieta, el de la sogra, el de la nit de noces, el del paleta, el de la modista, un cop de canó, un tro, una tempesta, etc. Per tranquil·litzar tots aquells que associaven ventositats amb flatulències i pudors Joseph Pujol sempre presentava els seus espectacles de la mateixa manera: «Senyores, senyorettes, senyors: Tinc l'honor de presentar davant vostès una sessió de Petomania. La paraula *petòman* vol dir: home que es peta a voluntat; però no tinguin por pels seus olfactes: els meus pares es van gastar una fortuna per perfumar-me el recte». I és el seu mateix fill, l'esmentat Louis Pujol, que en la biografia inclosa en el llibre enalteix les virtuts de qui considera «un dels artistes còmics més gran del món»: «La paraula *pet* és més aviat vulgar. Però el meu pare havia transformat aquesta acció en art, ja que, quan havia absorbit aire per l'anús, podia expulsar-lo fent música, o si es prefereix, modulant sons, des dels més petits, els més imperceptibles, fins als més aguts, fins als més perllongats, segons les contraccions dels seus músculs. Feia el que volia amb el seu ventre, i sense pudor». A manca d'un

registre sonor inexistent en aquell temps, el llibre aporta fotografies, retrats, il·lustracions i altres documents com la batalla legal per l'exclusivitat que el va enfrontar al mateix propietari del Moulin Rouge. El moment àlgid de la seva carrera va tenir lloc entre 1892 i 1914, va realitzar gires pel nord d'Àfrica i Europa i es detalla que els honoraris de l'artista que s'anunciava com «l'únic que no paga drets d'autor» arribaven a 20.000 francs els diumenges.

Doncs bé, avui, un segle després que aquest descendent de catalans revolucionés la ciutat del Sena amb la lírica de les seves ventositats, resulta que un altre còmic de filiació catalana –nascut a Vilanova i la Geltrú– torna a tenir París a les seves mans. D'això en puc donar fe després d'assistir a l'estrena parisenc del seu monòleg *Non Solum* al Théâtre du Rond-Point, un magnífic espai cultural –tipus Mercat de les Flors però viu– al bell mig dels Camps Elisis.

Sergi López, l'actorès de qui parlo però, no vehicula el seu discurs artístic per l'orifici posterior del cos, sinó que ho fa a través dels porus de tota la seva pell. La seva facultat com a *one-man-show* s'enfronta a totes les proves de l'art escènic al llarg de noranta minuts d'una intensa fugacitat en els quals es multiplica per milions i passa de ser «L'home estàtic» d'un Pau Riba en glòria estigui a un objecte sexual a punt per la fel·lació i el coit més salvatges. Bèstia d'escenari que tampoc s'oblida de la mirada crítica a un poder amb ulleres fumades, Sergi López aconsegueix des de la seva naturalitat esfereïdora que l'exigent públic parisenc s'aixequi de les seves butaques i es cremi els palmells aplaudint. Potser d'aquí cent anys, algú escriurà un llibre relatant aquest extraordinari succés. Mentrestant qui no s'ho vulgui perdre, que sàpiga que l'espectacle està en cartell (de dijous a diumenge) fins el 3 de març.

de set en set | LLUÍS MUNTADA

Efecte bumerang

Com tot allò que traspasa els límits permesos per la dissensió oficial, l'article en què Oleguer Presas raonava els seus dubtes sobre l'actual estat de dret ha suscitat molta polèmica. Així, horror dels horrors, l'articulista Àngel Expósito des de les pàgines de *La Vanguardia*, ens convidava a aquesta sofisticadíssima reflexió: «¿Y un futbolista pidiendo la libertad de un ultraderechista en huelga de hambre que haya matado a 25 independentistas?» Les condemnes i insults a la persona d'Oleguer tampoc no es van fer esperar gens. Cal sospitar i témer que a partir d'ara a Oleguer li arribaran les increpacions i les amenaces –com una prova digna d'humor negre i confirmadora de la veracitat de l'article que va

publicar al diari *Berria*–. Però, a l'altra banda, entre moltes de les persones que han defensat la llibertat d'expressió d'Oleguer, sovinteja un raonament molt pobre: al·leguen que Oleguer té llibertat per dir el que vulgui com també la tenen Salva Ballesta a l'hora de fer proclames feixistes, Fabio Capello per lloar el franquisme, o com l'havia tingut Gil y Gil per «cagar-se en l'estat de dret». Es tracta, és clar, d'una defensa suïcida de la llibertat d'expressió. Perquè posa al mateix nivell el raonament civilitzant i l'autoritarisme. ¿Què tenen en comú una defensa del feixisme amb una observació crítica i democràtica sobre el funcionament de l'estat de dret? ¿Què tenen a veure, el comptador del gas i les cambres de gas del nazisme?

la galeria | JOSEP FERRER I COSTA

El síndic i el Liceu

El Gran Teatre del Liceu, tot i ser completament de titularitat pública (Generalitat, Ajuntament, Diputació i Ministeri) encara té tics de quan era un catau de burgesos enriquits, pseudoaristòcrates ganduls i cràpules amb *fulanas* al braç i *puro* a la boca. Ho dic per la política que tenen en la devolució de les entrades, que és una política, per entendre'ns, de pinxo de discoteca: no es retornen en cap cas. Resulta que, per malaltia, hi va haver moltes representacions de l'òpera *Lucia de Lammermoor*, de G. Donizetti, en què la gran soprano E. Gruberova va ser substituïda per una cantant del cinquè repar-timent.

Fent un paral·lelisme, és com si et canviessin un hotel de cinc estrelles per

un de dues. En aquest cas, el que qualsevol persona normal esperaria és que li retornessin els diners, però ells et diuen que no pots reclamar cap compensació perquè, al cap i a la fi, tots dos són hotels.

Tarannà que no té res a veure, en canvi, amb el de l'Auditori, que retorna les entrades habitualment quan es produeix algun canvi de cartell. La sorpresa de tot plegat no acaba aquí, ja que el Síndic de Greuges s'ha inhibit de l'afer al·legant que, el Liceu, tot i ser un teatre de titularitat pública té una gestió privada. Això sembla una excusa de mal pagador, perquè a aquest pas ja podem tancar aquesta institució decorativa que dirigeix R. Ribó. Suposo que el motiu deu ser que deu anar de gorra al Liceu.